

umovanje, ampak spoznanje, izvirajoče iz drame srca kot zaključek njegovih težkih bojev. Ta konflikt in izmiritev, ki sta v bistvu faustovska, sta prikazana zdaj kot posamezno doživetje in samotna življenjska postaja, zdaj zopet kot vsota spoznanja o svetu ter kot izraz človekovega celotnega odnosa do življenja (n. pr. Bog in umetnik). Od takega doživetja in spoznanja do religioznega priznanja je samo korak in zato ni čudno, da nas Gradnikove podobe neredko spominjajo na izpovedi starih mistikov. Tako je Gradnik na podoben način kakor oni premagal svoj, prvotno močno poudarjeni individualizem.

Toda ta prehod od subjektivnosti k objektivnosti je pri njem viden tudi v otipljivejši podobi. O tem priča vrsta pesmi (Na Cankarjevem grobu, Na Krekovem grobu, Pred Vodnikovim spomenikom, Vizija itd.), v katerih se je avtor dotaknil usode svojega naroda v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti. Najmočnejša v tej vrsti je nedvomno pesem »Pred Gubčevo glavo«, tako da ta obtožbe polna pesem predstavlja naravnost prehod v najaktualnejši cikel vse zbirke, v vrsto pesmi, kjer je avtor prikazal usodo in trpljenje naših internirancev v badoglievskih taboriščih (Rab, Obisk v taborišču na Rabu, Balada o kruhu v taborišču na Rabu, Pogreb na Rabu, Pismo po vrnitvi). Te pesmi so pomembne že samo kot življenjski dokumenti, ki slikajo pot v internacijo, njene strahote in vrnitev, zaslužijo pa priznanje tudi kot svojske sodobne balade. Poleg Balantiča, čigar »Gonarski soneti 1942« so prvi motivi te vrste v naši liriki, je prav Gradnik pokazal, da le pesnik more vkleniti življenje v svet estetskih oblik, najsi ga v motivu in snovi doživlja neposredno, kakor ga je Balantič, ali pa samo po življenju kakor Gradnik. Prav zato je podnaslov »po resnični zgodbi« pri nekaterih pesmih prav za prav odveč. Resničnost snovi ima dovolj prič in motivika sama bi se lahko še močno razširila, pesniški realizem in njegova prepričevalnost pa sta neodvisna od teh zunanje priložnostnih osnov.

Oblikovno se Gradnikove pesmi v tej zbirki ne razlikujejo od dosedanjih, vendarle pa je njena odlika v tem, da v njej skorajda ni manjvrednih stvari. Čedalje bolj pa postaja očitno, da se v Gradnikovi liriki neposredna čustvenost umika premišljanju, kar povzroča, da mu podobe kar same po sebi prehajajo v sentence. To prizadevanje je našlo izraza celo na zunaj v ciklu »Nagrobni napisi«. Poleg tega pogosto tudi snov sama usmerja pesnika od čustvenosti k opisu, tako da se njegova lirika neredko močno približuje epiki. Realizmu snovi tedaj ustreza tudi realizem besede, kar ustvarja včasih — kakor pri Aškercu — nekatere trdote, ki jih ponekod še povečava neknjižni narečni poudarek (položil, zapuščen, zadušil, odpóslal itd.). Posebnost Gradnikovega sloga, vidna že od začetka njegovega pesniškega ustvarjanja, je še vedno izredno pogosta uporaba mnogovezja in preskoka iz verza v verz (enjambement). Čeprav ga vodi to mestoma v prisiljenost, moramo naposled vendarle presojati moč njegove poetične zmogljivosti po takih dovršenih zgledih, kakršna sta »Galla Placidea« in »Prišla si«, da navedemo le dva primera pesmi, v katerih lahko občudujemo čudovito skladnost melodije in podobe. F. Vodnik.

France Balantič: V ognju groze plapolam. Pesnikovo celotno delo. Založila Ljudska knjigarna v Ljubljani 1944. Zbral, uredil, uvod in opombe napisal dr. Tine Debeljak. Opremil in pesnikov portret vrezal v cinkovo ploščo Marijan Tršar. Strani XLVIII + 159.

Ko se zatapljamo v skrivnostne globine notranje močnega pesnika, ki je imel ne samo voljo, marveč tudi dar, da je svojo radost in bolečino, dvom in mir, upor in predanost posredoval drugim, ko spremljamo njegove duševne boje, poraze in zmage, nam je, kakor da srečujemo sebe, svoje težave in bridkosti, svoje iskanje in spoznanje. In čim močnejši je pesnik, čim širše je njegovo obzorje, čim globlje njegovo doživetje, tem več je duš, ki zavene ob njegovi, tem več ima prijateljev, ki se radi pomudé ob njem, da se okrepijo ob njegovem zgledu in krenejo v nove stiske potešeni, pripravljeni, vzravnani in jasni. Njihovo nasprotje so izrazno zaprti in subjektivno vase zagledani, premalo notranje močni in preveč mračni, duhovno in duševno revni pesniki,

ki omahnejo pod slehernim križem in niso glasniki utehe, zdravja in vere, marveč trpini, zaprejeni v mrežo teme in obupa. Prebiranje strun ni prijetno. Namesto da bi nam prižgali v srcu lučko upanja in rešitve iz tegobnih dni, nam ob njih še zadnjo vedrino neba zagrnejo težki oblaki in še zadnjo iskrico ugasne blazni vrtinec strasti in zablod. Mlad pesnik je posebno rad glasnik melanholične brezcilnosti in obupa nad življenjem. Srce mu je že dozorelo za čustvene vplive okolice, mladostni ogenj ga poganja v vrhove idealov, trpka resničnost pa ga tišči in priklepa k tlom. Temu se pridružijo nujni mladostni boji duše in telesa, ob čemer je pesnik kot ladjica na razburkanem morju. Če nima trdnega sidra, jo vihar trešči ob skalo, da se klavrno razbije; če ni izurjen krmar, se vetrovi sveta ujamejo v njegova nestrpno pripravljena jadra in ga poženo v še hujše divjanje. Nekaterim je prihranjena ta vihra, drugi se iz strahu pred njo zapro vase in stisnejo z nepredirno lupino, kjer otrpnejo zase in za druge. Mladost jim premine v varnem zavetju in kot pesniki ne pomenijo nič. So pa tudi pesniki, ki se prepuste valovom in se še nalašč zapljujejo v tokove sveta, ker se zavedajo svoje notranje moči in svojega globljega poslanstva med ljudmi. Spričo mladosti jim sicer še manjka jasnega spoznanja in miselne premočrtnosti, toda njihova nagonška usmerjenost k resničnim vrednotam življenja in sveta jih rešuje iz najhujših nevarnosti in grozot, da se nazadnje znajdejo tam, kjer je edino njihovo mesto: ob Bogu.

Med take pesnike štejem Franceta Balantiča. Bil je razpet, kakor sam pravi, med slasti življenja in smrti, dokler se ni spremenil v vitki vrč za božjo kri. Doslej še nismo imeli pesnika, bi ki se s tako nebrzdano silo predajal življenju, bil z napetimi lakotnicami strasti in z žehtečimi očmi zgubljen v vrtincu težke krvi, hkrati pa tako resnično željan močnih, čistih studentev iz sončnega korita, ki mu jih nudi bela nevesta, božja ljubezen. In vse to pri dvajsetih letih! Imeli smo sicer pesnike, ki so peli enako mladi kakor Balantič, toda pri njihovih pesmih ne moremo govoriti o tako razsežnem loku, ki se pne iz najglobljih nižin strastnih zablod preko iskanja v ljubezni, pijanosti in smrti do najvišjega vzpona, kjer se razodene Bog v vsej svoji polnosti, življenjski resničnosti in nujnosti, od tod pa se spet vrača k stvarjem na svetu okrog sebe: k zemlji, materi, svobodi, domovini, rodu. Ta čustveni lok Balantičevega ustvarjanja je edinstven ravno zaradi zrele razumske jasnosti, s kakršno je šel tudi zavestno po tej poti, tako težki za človeka iz mesa in krvi, a hkrati iz večnostnih perspektiv tako edino mogoči in nujni. V tej poti mu ni kos niti Kette s svojo miselno globino, a večjo brezcilnostjo, niti Murn s svojo analistično sposobnostjo sožitja z naravo, niti Kosovel s svojo strašno zavestjo smrti in nemirnim iskanjem rešitve. Balantič je dostikje oblikovno in izrazno za njimi, a vsebinsko in spoznanjsko se je dvignil visoko nadnje. Čim bolj je prevladovalo v njem občutje zgodnje smrti, čim bolj je gorel kot nema bakla za sušico, čim manjši je bil konček telesnosti, tem svetlejši je bil v njem plamen, tem silnejša zavest poslanstva, tem jasnejša odločitev za božjega pevca, ki hoče goreti novim dnevom, biti beli božji kamen na križišču, biti raztrgan prt, pokapan z voskom umirajočih zvezd, na pragu božjega svetišča, čez katerega naj hodijo ljudje k Bogu, pa čeprav mu pri tem oskrunijo obraz gnojne noge njegovih bratov. V tem žrtvovanju, da bo gorel samotnim potnikom v noč, je objektivna, večnostna vrednost Balantičeve pesmi in njegovega trpljenja. Z njo se je dvignil do zavidljive etične višine, tako neverjetne za njegova mlada leta, in se postavil za izrazitega katoliškega pesnika, zakoreninjenega z vsemi vlakni v Bogu, ne samo priložnostnega zunanjega stihotvorca.

Zasidranost v Bogu in resničnost njegovih bojov in spoznanj moremo dokazati in dojeti z analizo njegovega ustvarjanja. Pri tem so posebno dragoceni zapiski in pobliski, ki jih je prireditelj celotnega opusa vse skrbno in ljubeče rešil in jih uporabil za čela posameznih ciklov. Iz njih razberemo Balantičev slog in način obdelave. Lepa primera in zveneča podoba sta ga zamikala, da si ju je zapisal. Z zunanjo izraznostjo sta mu posredovali notranje zvenenje in duševno vzgibanost. Balantič je znal govoriti samo v pesmi in ta mu je

bila ekspresionistično moška in polna tveganih prispodob. Nadaljnji dragoceni podatki za vpogled v Balantičevo delavnico so pesmi, o katerih vemo, kdaj in zakaj so bile napisane. To so predvsem vsi Trije gonarški sonetje, Tovariška pesem in Prvi venec, pa tudi Jesenski spev, Zalostinka, Sin, Materi in druge. Vse govore o njegovem realizmu. Isto mi potrjujejo Tršarjevi spomini, isto znameniti gonarški zvezčič z mladostno vrtoglavi zasnutkom, kjer se je resda oblikovno razmahnil, vsebinsko pa ostal pri dokaj obrisnih oznakah, ki jih je že domala vse pesniško obdelal v svojem dotedanjem delu (drugače urednik na straneh XIX—XX). Te ugotovitve nudijo dokazovalcu Balantičeve izrazne resničnosti in nenarejenosti toliko gradiva, da nedvomno lahko uporabi sklepe tudi za vse njegovo siceršnje delo. Resnično doživetost njegovih bojev in spoznanj izpričujejo tudi bistvene sestavine njegove pesmi. Zato naj navedem samo otroško pristržne spomine iz mladosti, ki po svoji primarni obliki in navezavi ne morejo biti zlagani. Sem štejem še vse opise narave in primere, osnovane na tem opazovanju, o čebelah (poln sem medu kakor žametna drobna čebela, svetloba me teži bolj ko čebele, ki šume na bradi), o lapuhu, tako značilni rastlini njegovih krajev (in v dlan se skrila bi ji kot v list lapuha, takrat sem stregel jo kakor vrelec z lapuhom), o bistriškemrodu, o pastirčku, s katerim se ves čas enači, o nebu, ki ga je videl tako pesniško polno, planinsko pristno in raznoliko kakor še nihče pri nas (nebo s krvjo polita so nosila; oblaki diše kot ciklamni, bori neba so temni zaliv; glava je v rokah sinjine kot ozimina pod snegom; nebo je podobno bledemu zvonu, prišli so oblaki, duhovni svetli; strastno sinja je neba lobanja; oblaki trupla so v temè kanalih; ožarjen sem od nébesnih zaves; nebo je mrhovina, pokrita z zlatimi muhami zvezd; težki lesk srebra čez vse nebeške je poti razlit; kdaj pljunek bo krvav postal zapad, brezmejna je sinjina kot moj glad; poznam te skoz tančico solzá kot sonce skoz žareč oblak; zapušča me ovac, oblakov čreda; ni mi za drobtine zvezd, ne za veletok neba; menda te oplazil nébes z robom je, ko so prešle nevihte; v pernicah oblakov ležal tih sem; prošnja moja je bila svetla posoda svetlikajočih se sopar neba). Ves je navezan na svoj rojstni kraj (Kamnik), na svojstveno pokrajino pod gorami, na tiho zibelko potokov in glinastih rodov, na sosesko divjih orgel planinskih viher, na rob med goro in ravnino, na skrivnostno zavetje in poezijo proste narave, ki mu je tako dobra mati in ki je tako živo oplodila tudi njegovega rojaka in vrstnika Cevca. Za primer, kako podobno se izpovedujeta, naj navedem Balantičev sonet: »Potapljam v dobre zemlje se vonjave, / v šumeči plamen svežega lesa, / v voščeno smolo borov iz gorá, / v kadila brinovega zublje plave. // Praši mi cvetje strgane rokave, / ko boža rušo roka mi trpká, / in ptice, zlati hrošči spod neba, / počasi polnijo mi dni sanjave.« (78) Isto je povedal Cevc o svoji piščalki.

Če vzamemo za merilo pesmi, ki jih je mogoče tako vnanje določiti, potem je treba popraviti trditev urednika, da so Balantičeve pesmi šele z njegovo smrtjo »dobile polno resonanco, ki je prej niso imele ali pa so se nam dozdevale več ali manj dekadentno, bolešno ljubimkanje s trohnenjem strasti«, (XXIV) in ugibanja nekaterih drugih, češ da je vsa Balantičeva religiozna pesem fikcija, plod mladostnega romantičnega čustvovanja, kot je njegovo ljubkovanje s smrtjo fantazmagoriziranje pubertetnika, literarni ostanek našega findesiècla. Mlad fant ob neuslišani ljubezni res rad začne govoriti o smrti in se umišlja vanjo v svoji romantični užaljenosti, toda Balantič govori o njej in z njo kot zrel mož. Veljalo bi pregledati celotno lestvico njegovih motivov in snovi pod vidikom iskrenosti in resničnosti. Ne samo, da mu verjamemo, marveč nam njegova egocentričnost tudi ni zoprna, kakor je bila pri dekadentih. Čutim, da je Balantič res še marsikje govoril na njihova usta, a govoril je o svoji resničnosti, za katero je imel vseskoz realno podlago. Podrobna raziskava o tem bi odkrila Balantičevo ustvarjalno iskrenost in povečala objektivno vrednost njegove poezije, čeprav se mu vsa suče okrog subjektivnega življenja in doživljanja ter je le malokje zarisana v nji objektivna radost in bolečina.

Druga izkrivljenost, ki grozi pesniku Balantiču, je preveliko — dasi osnovano — poudarjanje, da je »pesnik ognja, pepela in smrti« (XXXII). Njegova nesrečna smrt je res posebno žarko osvetlila to plat njegove motivike, a trajne sodbe ne more nuditi. Teža in srčika Balantičeve lirike je namreč v problemu, ki ga je sam največkrat pesniško obdelal in ga tudi zgolj glosatorsko zapisal v svoj gonarški zvezek: »Hrepenenje po Bogu, ljubezen do zemlje, domovine, naroda.« Njegova pesem o ognju in ognjeni smrti je lahko samo izraz tega osnovnega, osrednjega spoznanja, da mora kot božji služabnik do kraja dogoreti. Zato je tudi razvrstitev zbranega dela — po moje — preveč efemerna pod vtisom Balantičeve smrti, preveč zunanja, akcidentalna, priložnostna, notranje prešibka, da bi mogla simbolno za trajno prevesti vso težo njegovega ustvarjanja. Zato se mi zdi zadnji ciklus kompozicijsko najbolj neenoten, ponekod celo notranje razglašen, česar v drugih ciklih ni čutiti, ker je razdobje Balantičevega ustvarjanja tako kratko, da je podoba njegovih pesmi precéj enaka in skoraj ne more učinkovati disharmonično, pa čeprav sta postavljeni najstarejša in najmlajša pesem tako rekoč druga za drugo (V vročici, Popotnica). V prihodnji izdaji bi kazalo sprejeti Balantičevo izvirno razdelitev, pri čemer bi zlasti odpadla cikla Imel sem deklico in Zadnji naliv svetlobe, ki sta zgolj zunanje utemeljena. Tudi Vencev ne bi postavljaj tako daleč vsaksebi, ker sta v bistvu zrasla iz istega najglobljega spoznanja: Gospod, za Tabo se bom zdaj napolnil. Ravno oba Venca, ki ju je Debeljak v svojih poznejših študijah kompozicijsko dobro prikazal, sta mi napotek za najpreprostejšo in najidealnejšo ureditev celotnega Balantiča. S tako razvrstitvijo pesmi bi pridobili notranjo urejenost in povezanost, hkrati pa bi se jasneje pokazala Balantičeva razpetost med nebo in zemljo: s telesom je ves zasajen v svet in pozemska slast, srce in duh pa mu kipita k Bogu.

V toplo, osmrtniško pisanem uvodu v zbirko se je urednik dotaknil skoraj vseh detajlov Balantičevega življenja, kolikor bi utegnili vplivati na osvetlitev celotne umetniške podobe. Manj se je znanstveno kritično poglobil v delo, kar je utemeljeno opravičil. Ne strinjam pa se docela z njegovim sklepanjem o Balantičevem pesniškem razvoju v pogonarški dobi, ker je zato premalo stvarnih podatkov (XXII). Pri tem naj opozorim še na dejstvo, da je izmed 113 priobčenih pesmi absolutna večina datiranih izpred Gonarsa (urednik jih postavlja v pogonarško dobo samo 18, petim pa ne more določiti časa nastanka). Balantič je torej v glavnem tak, kakršen je bil pred Gonarsom ob pripravljanju Muževne steblike. Že takrat je imel vsaj 90 napisanih pesmi in med njimi vse umetniško polnejše in notranje razvojno pomembnejše, izven nekaterih zadnjih realistično umirjenih. (Sprašujem se, zakaj jih je sam za Muževno stebliko odbral samo $24 + 1 + 15 = 40$, torej pičlo polovico, in pri tem niti ne vseh najboljših). Ne strinjam se tudi z urednikovo opombo ob pesmi Judežev obup, češ da je ni vedel kam uvrstiti. Po moje ji je motivno sorodna pesem Sin. Tu aluzija na zgubljenega sina, izdajalca zemlje, in primerjava z njim, tam aluzija na Judeža, izdajalca Boga, in spet enačitev z njim. Ko sem že pri pomanjkljivostih, naj opozorim še na nekaj napak, ki so se uredniku vtihotapile v delo. Na strani XIX navaja za Muževno stekliko 26 pesmi, na XXXV pa (najbrž pravilneje) 24. Na strani XXV je skažen Balantičev citat: pod nebom lobanje (prav: pod lobanjo neba). Za izgubljeni ciklus Na blaznih poteh navaja urednik na strani XXXIV štiri pesmi, na XXXVI pa šest (isto število ima tudi v uvodu v Venec). Na strani XXXIV navaja pesem Domov med časovno fiksiranimi, na strani XXXVI pa pravi, da ne ve, kam naj jo postavi. Pesmi Vse je rdeče, omenjene na strani XXXVI, ni v zbirki; verjetno je mišljena pesem Večer je rdeč. Tudi v pesmi same se je ukradlo nekaj napak, ki kvarijo smisel: 39 nerazrešnih (ne: nerazrešenih); 55 naslov cikla ni jasen, še posebno ne, če ga primerjaš s pesmijo, iz katere je vzet; mogoče bi bilo bolje Obraz v dlaneh; 78 v kadila brinovega zublje plave (ne: zublja plave; kako je plevel trdoživ, dokazuje ista napaka v Vencu, Doma in sveta pa nimam pri roki, da bi primerjal še tam); 97 sla v meni se v temo krohoče (ne: v temno); 118 vsak naj sam primerja ta zapis z onim

v Domu in svetu 1944, I. zbornik, 19 (če sta to dve inačici, bi moral urednik tu ali tam opomniti)*; 139 srna ranjena boka (ne: srna ranjeno-boka; pri tem opozarjam, da smisel še ni docela jasen in bo potrebna vsaj ponovna revizija interpunkcij); 152 kot da bi dolgo bežale (?) v dežju, vse roke (ne: kot da bi dolgo bežale v dežju, vse róke; naglasna znamenja so nepotrebna, ker ni mogoče drugače poudarjati, povrh tega pa so napačna in bi jih veljalo popraviti: dežju, róke); 153 večera pena (ne: večerna pena); 157 zdaj samo še vdano čakam (ne: zdaj samo še vedno čakam). Pri tem ne navajam dublet (šator in pravilno šotor, proklet in pravilno preklet, tegá in pravilno tegà, ób te in óbte za pravilno óbte ali obte, strjen in strnjen, črepinje in čepinje, Marjan in Marijan Tršar itd.) in še posebej na zelo pomanjkljive interpunkcije (vsaj 27 vejic manjka, vsaj 9 pa jih je odveč). Mogoče so te in še druge šibkosti sad prevelike urednikove vestnosti in skrbi za čim vernejši Balantičev izvorni napis. Prepričan pa sem, da bi se moral urednik take izdaje odločiti za tehnično pravopisne izboljšave, ker bi s tem gotovo ustregel tudi avtorju.

Nazadnje naj spregovorim še o zunanji ureditvi knjige. Kakor je bil Balantič sam ves ponižen in preprost, tako je tudi njegov posmrtno izdani opus borna pepelka, sivi menišič, črni ajdov hleb (77). Spodobilo bi se, da bi založba za knjigo, ki bo trajne in dokumentarne vrednosti, poskrbela ne samo za boljši papir in vezavo (kljub vojski smo dobili manj pomembne edicije v dosti lepši in boljši zunanosti), temveč tudi za drugačen format, čeprav nekoliko drži sicer poznejše Debeljakovo utemeljevanje formata, češ da je bilo treba najti sonetom primerno zunanjo obliko, da bi brez prevelike potrate papirja dobila vsaka pesem svojo stran.

Balantičeva kvaliteta, delna nedognanost v notranji ureditvi zbirke, še posebej pa vsa tiskarsko tehnična in korektorska stran knjige (za zgled navajam samo Jesenski spev) mi narekuje nujno željo, naj bi čimprej dobili Balantičevo izbrano delo s primernim kritičnim literarnozgodovinskim uvodom in aparatom. Dotlej pa bo imel dr. Debeljak nedvomno veliko zaslugo, da je tako naglo dojel pesniško veličino mladega Balantiča in ga s številnimi strokovnimi in poljudnimi osvetlitvami približal ljudem. S tem je poskrbel za prijetno izjemo v siceršnjem našem ravnanju z velikimi, pa osebno nevsiljivimi pesniki.

Janko Moder.

France Balantič: Venec. Uvod napisal Tine Debeljak, z lesorezi opremil Marijan Tršar. Izdala Zimska pomoč v Ljubljani 1944.

Poleg zbranega pesniškega dela Franceta Balantiča, kolikor ga je bilo mogoče najti in rešiti iz zapuščine — to pesnikovo celotno delo predstavlja zbirka »V ognju groze plapolam« — smo letos dobili v posebni knjigi tudi njegov »Venec«, ki ga je izdala Zimska pomoč kot svojo knjigo za bibliofilsko knjižno tombolo v letu 1944. Pomen pričujoče izdaje pa ni samo v posebnem poudarku besedila, ampak tudi v uvodni študiji Tineta Debeljaka ter v izvornih lesorezih, s katerimi je knjigo opremil Marijan Tršar.

Kakor ugotavlja Tine Debeljak v uvodu, je pričujoči Venec prvi in edini ohranjeni Balantičev sonetni venec, medtem ko se je drugi venec, predstavljajoč edinstveni primer iz neuresničene zamisli venca sonetnih vencev, ohranil samo kot odlomek enajstih sonetov. Prav gotovo je sonetni venec pri tako mladem pesniku, posebno še, ker predstavlja tako po vsebini kakor po obliki nenavadno živo umetniško stvaritev, zaslužil posebno pozornost urednika pesnikovega zbranega dela. O tem delu je urednik pisal ali govoril ob raznih prilikah in na raznih krajih, vendarle ni nikjer označil Balantiča in njegove poezije tako popolno kakor v tej izredno skrbno in tehtno sestavljeni študiji, ki pomeni enega naših najboljših literarno-kritičnih esejev. Balantičev sonetni venec je nastal — kakor ugotavlja Debeljak — l. 1940. »nekako meseca novembra ali decembra« ter pomeni važen mejnik v njegovem človeškem in

* (Opomba urednika: Na str. XXXIII. je sprememba teksta pri že tiskanih pesmih označil s stavkom: »Držal sem se Balantičevih zadnjih redakcij, zlasti pri tiskanih pesmih.«)